

HDK, School of Design and Crafts
MA programme in Design 120 HEC
GÖTEBORG, SWEDEN
Degree Project 2011

DESIGNPROJEKTET

BEDÅRANDE BARN AV SIN TID



- Ett innovationsprojekt om material, traditioner och en arbetsmöbel.

EXAMINATION
RAPPORT/REFLEKTION
Master of Fine Arts in Design
2 Cycle, MA-Level

DMIS2
Mattias Larsson

Examinator: Henning Eklund
Handledare: Claes Johansson
Opponent: Ingrid Backman

ABSTRACT

ADORABLE CHILD OF ITS TIME

This text will describe a inovative project about material, traditions and some ideas about furniture for work in an home inviroment. The content is partly about exploring ancient marine- and textile techniques to find something useful for furniture of the twenty first century. It is also about the design process of creating a sustainable piece of furniture that questions the paradigmatics about usage and the context about manufacturing furniture. The text will briefly describe the design process and then reason about the result in a deeper sense. Questions that has been considered from the very beginning of the project as well as those one stumbled across during the evolution of the work will be objectives for the discussion. The result will be in focus as a foundation for the discussion and also the values and issues about that. The concrete result of the process is called "Salabim". It is a low-technological and flexible place for work or contemplation primly for a home environment. The meeting between our time and the history have influenced the expression but also the desire to create a piece of furniture with acceptable impact towards the eco system. One ambition has been to challenge and question some of our old patterns. Hemp and textile waste have been used together with wood colored with blueberry and chalk. The Salabim concept is a 30 cm high seat and a table adapted for the low, balanced way of sitting, frequently used for meditation. The soft parts have roots in the marine and textile crafts. The table is made of eco-labeled construction plywood and it has simple attachments for accessories for the needs changing over time. The height makes it work well as a bench when not in other use.

External partners:

Vänerply AB, Claessons Trätjära AB, Beijer Byggmaterial AB, K Palmblad

Keywords:

Sustainability, Plywood, Retrospect, Blueberry, Meditation, Design, Table

FÖRORD

TACK TILL

Vänerply AB, K Palmblad
Claessons Trätjära AB, Beijer Byggmaterial AB
HDK, Högskolan för Design och Konsthantverk vid Göteborgs Universitet
Repslagarmuséet i Älvängen

PROJEKTETS BEDÅRANDE BARN AV SIN TID

Claes Johansson, Henning Eklund, Ingrid Backman, Thore & Märta,
Lennart Antonsson, Tina Hoffman, Staffan Claesson, Börje Johansson
Bella & son, Snake, Render, Fuse, L Karlsson,
L Lagström, M i Hyssna, Arne & Göran, Syrran med familj, Leffe & Gunsan,
Ida, Mandolf M, Bauman, Finsnickarna Love & Patrik,
Bröder & systrar i designprocessen

Design Master '10-'11, Taket, Fetast 2011, Hillevik, Sockerklubben, Göteborgsvarvet,
Goa gubbar, Blandade musikanter, Vrakers, Järnia Järntorget
3 små rum, Desset & Gendor, Truckis & Klubban, Mästare & Rookies,
Festis; Popcorn/Gädda, Silvertrollet, Älskade medmänniskor
Sven Glenn Leif inc.

GÖTEBORG
LTD 2011 ED

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	4
1:2 Mål	5
1:3 Syfte	5
1:4 Bakgrund	6
1:5 Frågeställning	7
1:6 Avgränsningar	7
1:7 Externa kontakter	8
1:8 Begreppsdefinition	9
1:9 Metod	10
2 GENOMFÖRANDE	11
2:1 Information och experiment	11
Projektbeskrivning & moodboard	11
Informationsinsamling & Analys	11
(Omvärld & Samtid)	
Historisk återblick (Historiska nedslag)	12
Experiment - Tekniker & Material	13
2:2 DEFINITION	15
Kärnvärden	15
Skiss & Idégenerering	15
Val av produkt	17
Materialval	17
PLATTFORM - Ergonomi, hållbarhet & material	18
Målgrupp	18
Skissfas - Full skala - Mockup	19
Materialmöten & Tekniska lösningar	20
Infärgning	20
2:3 PRODUKT	21
Ritningar & Slutmodeller	21
3 RESULTAT & SLUTSATSER	22
3:1 Resultat	22
3:2 Utvärdering	25
3:3 Reflektion över processen	28
3:4 Vidareutveckling/Fortsatt arbete	30
KÄLLFÖRTECKNING	32
APPENDIX (Bilagor)	

1 INLEDNING



BEDÅRANDE BARN AV SIN TID

Att skapa en möbel handlar mycket om problemlösning och om att tillgodose mänskliga behov. Denna utveckling har på sätt och vis pågått sedan "Hominiderna" tillverkade de första redskapen för omkring sex miljoner år sedan.¹

Trots att vi som art tycks utvecklat ett motstånd till förändring finns det mycket som kan ifrågasättas och undersökas om möbler och beteende men också om hur vi konsumerar och förhåller oss till de artefakter som omger oss.

Möbler bär ofta på en berättelse om ett sammanhang, en tidsanda och funktioner som hör till en vis era i historien. De speglar förutsättningarna från sin härkomst i tid och rum. Förutsättningar och sammanhang kommer och går.

Trender, vetenskap och paradig förändras och möbler likaså. Jag anser att en bra möbel ska vara ett "bedårande barn av sin tid" men också att den ska vara redo att möta morgondagens krav och de behov som förändras.

1. Holmberg, Åke. (1987). *Vår världs historia, från urtid till nutid*, Natur och Kultur, (s. 4).

1 INLEDNING

Mål, syfte, bakgrund, frågeställningar, avgränsningar, externa kontakter, begreppsdefinitioner och metod.

1:2 MÅL:

- Att hitta intressanta värden i gamla textila tekniker.
- Att med hjälp av dessa värden skapa en möbel som passar in i vår samtid och som i förlängningen kan berätta något om vår historia.
- Att presentera minst en möbelidé och en fullskalemodell som beskriver detta.

1:3 SYFTE:

Sökandet bakåt i tiden var ett led i jakten på ett mer hållbart förhållningssätt till hur vi skapar och använder artefakter.

Genom fördjupning i gamla hantverkstekniker och enkla, lågteknologiska lösningar var syftet att ta vara på emotionella och funktionella värden som kan appliceras på en möbel av vår tid.

I ett vidare perspektiv har syftet varit att uppmana till reflektion över hur saker produceras och hur vi ser på den egna konsumtionen.

På ett personligt plan innebär projektet en möjlighet till ytterligare en fördjupning i designprocessens teoretiska och praktiska moment.

1 INLEDNING

Mål, syfte, bakgrund, frågeställningar, avgränsningar, externa kontakter, begreppsdefinitioner och metod.

1:4 BAKGRUND

Tankar kring konsumtion och möbler har varit en drivande faktor till arbetet. De värden som finns inbäddade i alla artefakter följer ett dagsindex som präglas av den samhälleliga kontext vi befinner oss i. De kan exempelvis vara subjektiva, kulturellt betingade eller ekonomiska. Dessa värden förändras över tid och det som är nytt i dag kan vara gammalt i morgon. Genom återblickar och teknikstudier ville jag undersöka om det finns värden i det gamla som förtjänar att lyftas fram på nytt. Många produkter betalas med mänskligt lidande och åverkan på ekosystemet och därför måste vi hitta metoder för att föra in andra värden än de rent ekonomiska.

Som källor till inspiration relaterar jag till min Farmor och min Morfar som har levt genom industrialiseringens tidsera med hantverkaryrken inom trä och textil.

1 INLEDNING

Mål, syfte, bakgrund, frågeställningar, avgränsningar, externa kontakter, begreppsdefinitioner och metod.

1:5 FRÅGESTÄLLNINGAR

Naturligtvis har många stora och små frågor bearbetats under designprocessen. Vissa mer övergripande som handlat om designerns roll, konsumtion och mänskliga behov men också frågor på detaljnivå som legat till grund för enskilda beslut om formgivningen. Här redovisas i första hand de definierade frågor som legat till grund för arbetet.

Frågeställningar:

- Finns det värden i gamla tekniker som håller på att gå förlorade och kan vi i så fall vinna tillbaka dem?*
 - Finns det något väsentligt i det förflutna som går att utveckla för dagens möbler?*
 - Hur kan det gamla och nya mötas i fråga om teknik och materiella egenskaper för att skapa en intressant möbel?*
-

1:6 AVGRÄNSNINGAR

Det analytiska arbetet har varit sekundärt. På vissa områden har jag valt att bara skrapa på ytan då projektet har lager av innehåll som inte varit relevant att gå in på djupet av. Vissa spår får ses som idéer eller skisser.

1 INLEDNING

Mål, syfte, bakgrund, frågeställningar, avgränsningar, externa kontakter, begreppsdefinitioner och metod.

1:7 EXTERNA KONTAKTER

Vid projektets start fanns inga specifika planer på externt samarbete annat än att ta reda på mer om textilt hantverk från äldre generationer. Efterhand utvecklades detta till att omfatta ett flertal företag och organisationer. I en förlängning av detta projekt skulle samarbetet sannolikt bli en faktor som skulle få mycket utrymme. Bortsett från möten med privatpersoner från en generation med hantverket som en del av vardagen har K. Palmblad² i Göteborg bidragit med både material och kunskap på det textila området.

Kontakten med Claessons Trätjära¹ visade sig också ge utdelning i form av material och kunskap om marint hantverk och rep av naturfiber. En annan kontakt som inte riktigt kunde följas upp inom ramarna för detta projekt var Repslagarmuseet i Älvängen². Då kontakten upprättades för sent i projektet blev det aldrig möjligt att tillgodogöra sig den expertis de besitter om bl. a. tillverkning av rep. Ett erbjudande fanns om att åka dit och tillsammans med erfarna repslagare experimentera med tekniken och fiberblandningen. Det är också ett spår som är möjligt att ta upp vid ett senare tillfälle. Behållningen av kontakten med repslagarmuseet blev således teoretisk denna gång genom ett intressant möte med museechefen och några personer till som behärskar dessa gamla hantverk.

En aningen oväntad men intressant samarbetspartner har varit företaget Vänerply³ som också kontaktades ganska sent i processen. De tillverkar Svanenmärkt konstruktionsplywood för byggnadsändamål. Till en början var de ytterst tveksamma till att använda något av deras material till möbler. Efter ett första möte väcktes deras intresse för projektet och de kom att bli en mycket värdefull kontakt för utvecklingen av möbelkombinationen. I användandet av materialen ligger ett stort experimentellt värde och det fans en utmaning i att utforska det förhållandevis billiga och närproducerade råmaterialet som inte alls är avsett för möbler. Det som introduceras i detta projekt är med stor sannolikhet något som kommer att utvecklas vidare och bli mer funktionellt för dessa sammanhang.

1 Claessons Trätjära AB (Företag på Ringön i Göteborg, specialist på skepps- och byggnadsvård).

2 Repslagarmuseet i Älvängen, (<http://www.repslagarbanan.se/se/index.html>)

3 Vänerply AB (Producent av Svanenmärkt konstruktionsplywood).

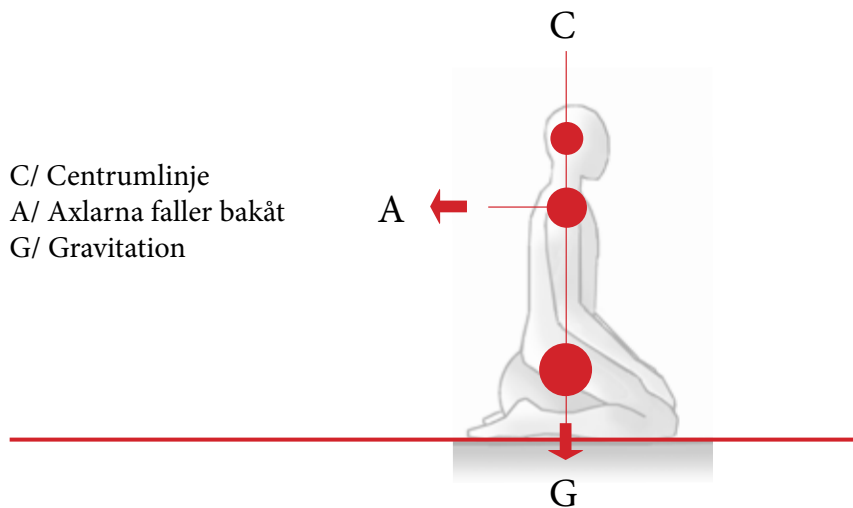
1 INLEDNING

Mål, syfte, bakgrund, frågeställningar, avgränsningar, externa kontakter, begreppsdefinitioner och metod.

1:8 BEGREPPSDEFINITIONER

Det finns några begrepp som förekommer i texten som kan behöva definieras för att förtydliga andemeningen. En möbel av "idag" eller "vår tid" är något som diskuteras frekvent. Det som avses i sammanhanget är i första hand geografiskt betingat och rör Europa och Norden i allmänhet och Sverige i synnerhet även om globaliseringen naturligtvis färgar utvecklingen här. Vår tid avser också ett samhälleligt klimat som är tvärvetenskapligt och till viss del godtyckligt. Mer om de subjektiva tolkningarna av vår tid behandlas under rubriken Informationsinsamling & analys i Genomförandet.

"Balanserat sittande" är ett annat begrepp som används i texten. Det är inget allmänt vedertaget begrepp utan en terminologi som här används för att beskriva den typ av sittande jag kommit i kontakt med via sjukgymnastik, hållningsträning och meditation.⁴ Sittandet som avses bygger på en avslappnad hållning och en centrumlinje som löper från huvudet, genom bälten och sittmöblerna till en solid kontakt med golvet eller marken.



⁴ Balanserat sittande förklaras närmare under rubriken Ergonomi

1 INLEDNING

Mål, syfte, bakgrund, frågeställningar, avgränsningar, externa kontakter, begreppsdefinitioner och metod.

1:9 METOD

Den metod jag använt mig av avviker något från det vanliga sättet att angripa ett designuppdrag. Eftersom jag inte utgått från ett specifikt uppdrag har jag låtit hantverkstekniken och de experimentella faserna styra valet av produkt och därefter har fler lager adderats av form, funktion och betydelse. Målgruppen har inte heller givits den självklara plats som ett beställningsuppdrag skulle innebära. På det viset skulle detta designprojekt även kunna kallas ett konstnärligt innovations-projekt. De rubriker som organiserar denna rapport är också de faser utgör den konkreta metod jag använt mig av i arbetet. Utöver detta har begreppet "serendipitet"⁵ ingått som en viktig parameter i projektet. Konsten att hitta det man inte söker förutsätter ett öppet förhållningssätt. Här följer rubrikerna på de faser som utgjort min metod.

Information & experiment

- Projektbeskrivning & moodboard
- Informationsinsamling & Analys
 - Omvärld
 - Samtid
- Historisk återblick (Historiska nedslag)
- Experiment - Tekniker & Material

Definition

- Kärnvärden
- Skiss & Idégenerering
- Val av produkt
- PLATTFORM - Ergonomi, hållbarhet & målgrupp.
- Materialval
- Samarbetspartners
- Skissfas - Full skala - Mockup
- Materialmöten & Tekniska lösningar

Produkt

- Definition (Mått, ritningar & material)
- Slutmodeller

⁵ Serendipitet, förmågan att kunna göra trevliga upptäckter av en ren slump. serendipitet. <http://www.ne.se/serendipitet>, *Nationalencyklopedin*, hämtad 2011-05-26.

2 GENOMFÖRANDE

Information - sammanhang - experiment

2:1 INFORMATION OCH EXPERIMENT

Projektbeskrivning & moodboard

Innan själva genomförandet gjordes en projektbeskrivning och en moodboard som kortfattat innehöll det som beskrivits i inledningen.⁶

Informationsinsamling & Analys - Omvärld

Det första analytiska momentet bestod av att studera omvärlden. Tidsmässigt sammanföll denna del med Stockholm Furniture Fair 2011 vilket var till projektets fördel. Under dagarna i Stockholm var det lätt att konstatera att det finns gott om arbeten som rör sig inom dessa ramar. Genom att samla bildmaterial från designmagasin och internet blev det tydligt hur marknaden såg ut inom detta område.⁷ Textila- och marina knyttkniker förekommer i första hand i enstaka objekt och i konsthantverk. Mer sällan i massproducerade produkter. Allt tyder på att återblickar och hantverksnostalgi är en tydlig trend just nu.

Informationsinsamling & Analys - Samtid - (Möbelsverige - i dag)

För att ytterligare tydliggöra sammanhanget för detta arbete blev det viktigt att definiera några kännetecken för vår tid. Denna analys har en hög grad av subjektivitet och syftet har varit att visa exempel på fenomen i vår samtid som fått betydelse för dessa möbler. Sammanhanget är så klart både vidare och mer specifikt men analysen bidrar till bilden av det som här har kallats "av i dag" eller "vår tid". Analysen grundas på information från designmagasin, utställningar, litteratur, dialog och subjektiva erfarenheter.

Ur ett historiskt perspektiv har vi en hög konsumtion i dag. En "slit och släng" mentalitet har blivit normativ samtidigt som hållbarhetsdialogen i högsta grad är aktuell. Många satsar på etiskt och ekologiskt hållbara alternativ och återbruk är något som många tilltalas av. Medvetenhet är också en parameter som präglar vår tid. Medvetenhet om kropp och hälsa, om produktionsled och hållbarhetsfrågor och om de större sammanhangen. Globaliseringen är också en kännetecknande faktor som gjort att informations- och varuflödet rör sig över större ytor. Geografi är inget större hinder.

⁶ Moodboard (finns endast som bilaga i interna dokument av upphovsrättsliga orsaker).

⁷ Omvärldsanalys (finns endast som bilaga i interna dokument av upphovsrättsliga orsaker).

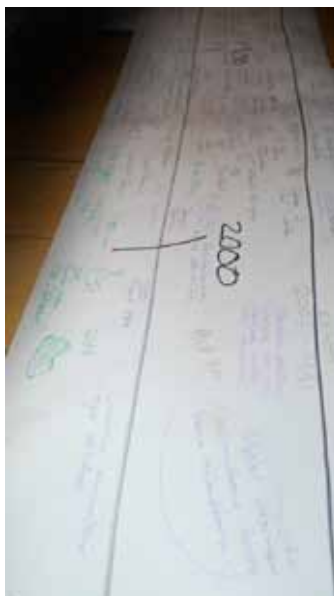
2 GENOMFÖRANDE

Information - sammanhang - experiment

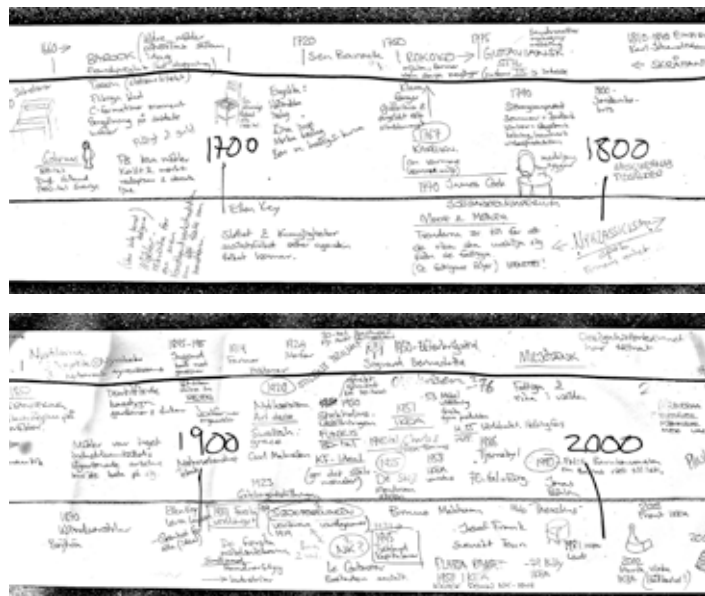
Föränderlighet är ett annat fenomen som kan belysas. Trender kommer och går i rasande takt. Teknik och system utvecklas hastigt. Utöver detta tycks det finnas en nostalgi kring det gamla. I en allt mer sekulariserad och föränderlig värld kanske vi har ett behov av att hålla fast vid det som är genuint och det vi känner igen från en annan tid. Ett annat fenomen som kännetecknar vår tid är individualismen. Förgreningar av kulturer och subkulturer gör att samhället har blivit mindre likriktat på många plan. Var och en har sannolikt sin bild av vad som kännetecknar vår tid men denna korta analys kan sammanfattas med följande rubriker: Hög konsumtion, Medvetenhet, Globalisering, Föränderlighet, Nostalgi kring det gamla och Individualism.

Historisk återblick (Historiska nedslag)

För att öka förståelsen för sammanhang, möbler och utveckling gjordes en hel del litterära studier som resulterade i en överblickande epokindelning av historiska händelser och olika möbelfenomen. Världshistoria och designhistoria kombinerades för att få en skissartad bild av vilka händelser och influenser som påverkat möbelutvecklingen i Norden och i Europa.⁸



Kronologisk kartläggning



Ett par utsnitt från epokindelningen

⁸ Här har jag valt att inte redovisa epokindelningen i detalj då det skulle vara för omfattande.

2 GENOMFÖRANDE

Information - sammanhang - experiment

Experiment - Tekniker & Material

I samband med de första experimenten tillverkades ett antal verktyg av trä för att kunna undersöka olika skalor och tekniker. Det rörde sig om splitsnålar, påtningsdockor och virknålar. Därefter testades en hel del olika möjligheter som omedelbart väckte många produktidéer.



Tillverkade specialverktyg



Test med material och tekniker

2 GENOMFÖRANDE

Information - sammanhang - experiment

Här visas ett urval av de tekniker som undersöktes



2 GENOMFÖRANDE

Definition - skiss - sammanhang

2:2 DEFINITION

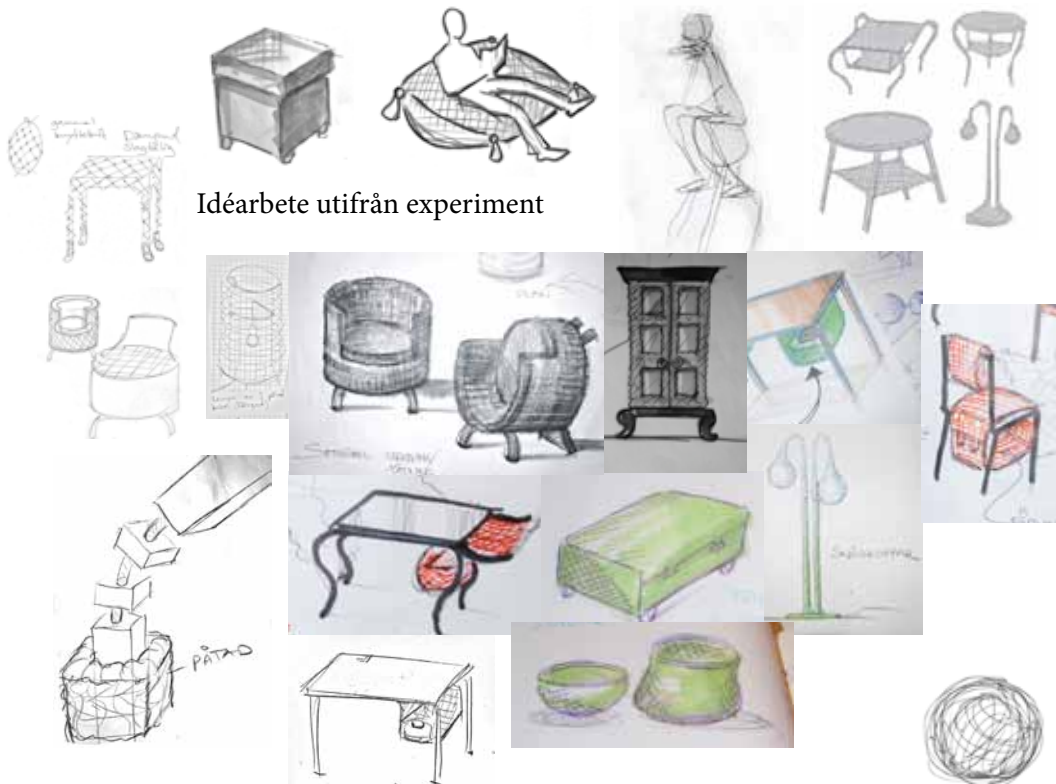
Kärnvärden

För att ringa in projektets kärna gjordes en sprängskiss av intressanta områden därefter fastställdes några kärnvärden som reviderats en aning under processen. De värden som till sist fick styra arbetet var följande.

- LÅGTEKNOLOGISKT
- BERÄTTANDE
- FÖRÄNDERLIGT
- HÅLLBART
- BEDÅRANDE
- AV I DAG
- FÖR I MORGON

Skiss & Idégenerering

Här visas några exempel från idé- och skissfasen som pågick parallellt med experimenten.



2 GENOMFÖRANDE

Definition - skiss - sammanhang

Idéarbete utifrån experiment, idéer om bord med virkade inslag



2 GENOMFÖRANDE

Definition - skiss - sammanhang

Val av produkt

Utifrån materialexperimenten, skisser och lärdomar från tidigare projekt var det mycket som talade för att tillämpningen av teknikerna skulle appliceras på ett arbetsbord. I samband med det kom jag att tänka på det balanserade sittande jag kommit i kontakt med via en sjukgymnast. Jag provade att virka ett eget sittklot för den typen av sittande och resonerade kring; om det sittande nu var så bra för kroppen varför används det då så lite i brukssammanhang. I det fanns utmaningen att skapa ett arbetsbord som var anpassat för detta.



Materialval

De första undersökande momenten handlade mycket om de textila- och marina elementen. Hållbarhetskraven i kombination med de materialproportioner som valdes pekade ganska snart mot rep av organiska fibrer men även mot spillmaterial från textil som gav ett intressant uttryck i kombination med vissa tekniker. När det stod klart att arbetet även skulle innehålla trä var det erfarenheter från ett tidigare projekt som väckte tanken om plywood och senare utmaningen att undersöka möjligheterna med Svanenmärkt konstruktionsplywood. Goda kontakter upprättades med materialproducenter som ställde upp med material och expertis.



Materialdefinition

2 GENOMFÖRANDE

Definition - skiss - sammanhang

PLATTFORM - Ergonomi, hållbarhet & målgrupp.

I och med detta beslut var det möjligt att sammanställa en plattform för det fortsatta arbetet.

PLATTFORM



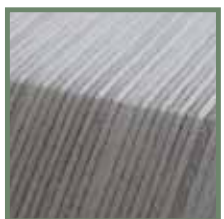
ERGONOMI

Hållningsträning
(Sjukgymnast)
Meditationskudde
Lågt sittande



TEXTIL TEKNIK & MATERIAL

Virkning
Rundvirkning
Spillmaterial
Hamparep
Kontakt - Claessons Trätjära



MATERIAL

Plywood från tidigare projekt
Kontakt - Vänerply
KONSTRUKTIONS-
KRYSSFANÉR



HÅLLBARHET

Utveckla så mycket som
möjligt
i alla led.

Målgrupp

Målgruppen har haft sekundär prioritet under arbetet men naturligtvis finns den där. En medveten målgrupp som gärna tänjer lite på normerna och är öppen för alternativa lösningar. Det är en ung möbel att leva med och passar det stora eller lilla hemmet. Den är inte dyr eller särskilt exklusiv men innovativ. Möbelen är både en arbetsplats och en kommentar till samtiden och det vet köparen av denna möbel.

2 GENOMFÖRANDE

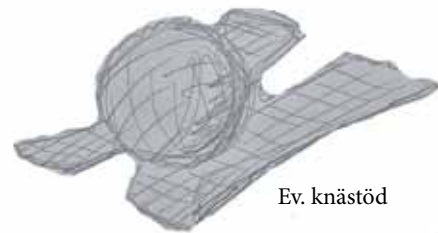
Definition - skiss - sammanhang

Skissfas - Full skala - Mockup

Utifrån visionen om ett sittklot med en diameter på trettio centimeter utvecklades två- och tredimensionella skisser i olika skalor för att få fram ett funktionellt arbetsbord för balanserat sittande. Ledorden fanns också med i utvecklingen liksom plattformen och de inledande undersökningarna. Den slutliga utformningen påbörjades med parametrar som funktion, uttryck, gestalt och proportioner i fokus.



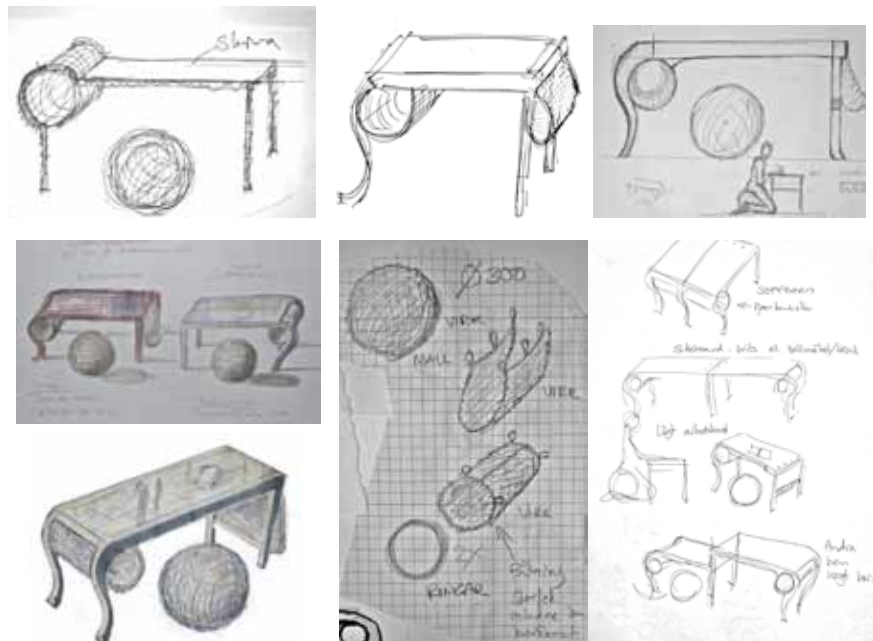
Sittklot



Ev. knästöd

Idéarbete utifrån experiment

ARBETSBORD FÖR BALANSERAT SITTANDE



Lågteknologisk, Berättande, Föränderligt, Hållbart, Bedårande, Av i dag, För i morgon.



Skalmodell - Skiss



Mockup 1:1

2 GENOMFÖRANDE

Definition - skiss - sammanhang

Materialmöten & Tekniska lösningar

För att specificera detaljerna kring konstruktionen gjordes efterforskningar på infästningsalternativ för löstagbara ben och medvetna val om arbetsyta för dagens tänkbara ändamål.



Tekniska lösningar & arbetsyta



Metalldelar för infästningar

Infärgning

När beslutsfattandet kom så långt som till ytbehandling var det önskvärt att även på den punkten söka efter hållbara lösningar. Tempera, ekologiska oljor och naturvax fanns hela tiden med i bilden men tanken på fläckar av bär eller vin ville inte riktigt ge vika för det självklara. Där togs beslut om att experimentera med infärgning med naturliga pigment och det var något som jag valt att lyfta fram även i slutmodellerna som ett alternativ till dagens ytbehandlingstekniker.



Färgexperiment



Soya, krita, bär (test)

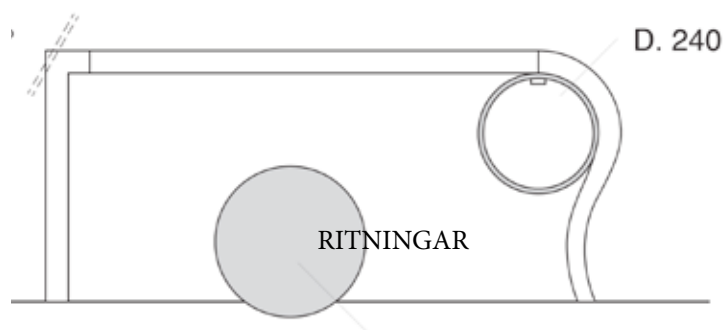
2 GENOMFÖRANDE

Produktion

2:3 PRODUKT

Ritningar & slutmodeller

I den sista processfasen gjordes ritningar där alla mått, material och möten preciserades. Samtidigt påbörjades byggandet av den första fullskalemodellen för att ritningarna skulle kunna revideras efter omständigheter som ger sig till känna först vid realiseringen av möbeln i sina rätta material.⁹



På detaljnivå fortsatte utvecklingen av möblerna under färdigställandet. Ytbehandlingen var ett område som inte undersökts färdigt när det var tid att ge sig på fullskalemodellerna.



Applicering av pressade blåbär

⁹ Ritning på möbeln "Salabim" finns endast som bilaga interna dokument.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

3:1 RESULTAT

Möbelkombinationen “SALABIM”

Resultatet är en möbel som ifrågasätter invanda mönster och erbjuder ett alternativt förhållningssätt till dessa.



*“Sim sala bim kommer från Bröderna Grimms folksaga: “Bord, duka dig!”
Sim sala bim (simsalabim, sim salabim) användes som trollformel, antagligen för att det liknar arabiskans simsim som betyder sesam.
“Sesam öppna dig” i berättelsen om Ali Baba och de 40 rövorna ur Tusen och en natt.”
(Wikipedia).*

3 RESULTAT & SLUTSATSER

SALABIM

Salabim är en lågteknologisk och flexibel plats för arbete eller kontemplation i hemmamiljö. Mötet mellan vår samtid och historien har präglat uttrycket men också viljan att skapa en möbel med acceptabel miljöpåverkan. En ambition har varit att utmana och ifrågasätta några av våra invanda mönster. Hamparep och textilspill samsas med trä som färgats med blåbär och krita.



Salabim består av ett 30 cm högt sittklot och ett bord som anpassats för det låga, balanserade sittande som ofta används vid meditation. De mjuka delarna har rötter i marina och textila hantverk.

Bordet är tillverkat av Svanenmärkt konstruktionsplywood och har enkla infästningar för tillbehör för de behov som förändras över tid. Bordets höjd gör att det fungerar utmärkt tex som sittbänk när det inte används på annat sätt.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

Den cylinderformade förvaringsmodulen monteras enkelt under bordet med två gängade trärattar.



Förvaringsmoduler

Trärattar



Hål för infästning av tillbehör



Materialen slits & åldras värdigt.



Knockdownkonstruktionen underlättar hantering & transport.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

3:2 UTVÄRDERING (Resultat)

Möbelkombinationen Salabim är ingen vanlig möbel även om den bär kännetecknen från mycket som är bekant sedan tidigare. I detta specifika fall har produkterna karaktären av mer konstnärligt producerade möbler som ofta säljs som dyra "onepieceobjekt" eller i mycket begränsad upplaga. Materialen är förhållandevis billiga och de löstagbara benen gör att lagerhållning och transport går att lösa smidigt. Jag ser inga direkta hinder för att denna typ av möbler skulle kunna produceras i större omfattning utan att kompromissa med hållbarhetsaspekterna.

Det är viktigt att komma ihåg att det normalt sett tar betydligt längre tid än så här att skapa en färdig möbel som är helt redo att gå i produktion. Salabim kan fortfarande utvecklas på många plan. Trots det så tycker jag att det finns många tilltalande karaktärsdrag i dessa fullskalemodeller. Framför allt är dialogen kring dem intressant och där har jag uppnått det resultat jag önskade. Att enkla och lågteknologiska lösningar ofta fungerar kan vi inte påminnas nog om. Min uppfattning är att de uttryck och de handhavande moment som det innebär ofta tillför något till möblen.

En av de viktigaste ambitionerna var att ta vara på värdet av någon gammal teknik och att ifrågasätta några av våra invanda mönster. Det är två riktlinjer som jag anser att möblerna lever upp till. Salabim har lånat funktioner och uttryck utan gränser i tid och rum, mycket tack vare de historiska nedslagen



När det gäller formen i dessa möbler är de på många sätt skulpturala både som gestalter och på detaljnivå med texturer och ytor. Plywoodytans struktur tillsammans med skivmaterialets plattighet har också väldigt grafiska kopplingar. Att låta hårt möta mjukt går igen både i formspråket och i materialen och i det ligger även symboliken med tid som möter tid. Klotet och den cylinderformade förvaringen är två starka geometriska former som både bryter av och förstärker bordets form. De svängda benen på ena sidan är delvis anpassade för den virkade cylindern men de har också till uppgift att påminna om det gamla genom konnotationer till bland annat rokokostilen.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

Man skulle kunna hävda att alla dessa element tar ut varandra och det är något som stört mig under processen. Kanske hade det varit klokt att välja bort något av dessa element om den enda uppgiften hade varit att skapa en målgruppsanpassad möbel för en specifik situation. Under de omständigheter som Salabim uppkommit i har de kommersiella aspekterna varit underordnade dialogen, kommentaren och det egna lärandet. Jag anser att det till sist bidragit till att göra en mer spännande möbel. Detta är några påståenden som jag vill lyfta fram hos möbelkombinationen "Salabim":

- Möbeln erbjuder ett sittande som är bra för kroppen.*
- Den är till stor del konstruerad av hållbara och relativt billiga material.*
- Infärgningen är gjord på ett hållbart sätt och berättar sin historia.*
- De textila inslagen tillför emotionella värden.*
- Möbeln är anpassningsbar efter användningsområde och för de behov som förändras över tid.*
- Möbelns metalldelar är enkla att separera när den kasseras.*

De delar i möbelkombinationen som kan kopplas till historien är naturligtvis de virkade inslagen som kommer av en teknik som varit sparsamt använd under en tid. Infärgningen kan också kopplas samman med metoder som användes innan industrialiseringen. Att överföra pigment från naturen till artefakter har sannolikt varit det självklara medan det kan upplevas innovativt i dag. Formen berättar också om en annan tid genom de karaktäristiska benen och de lågteknologiska infästningarna.

Ett par egenskaper som gör salabim till en möbel av i dag är bland annat att den anpassats till tidens och individens föränderlighet genom att uttrycket och funktionerna kan ändras och personifieras efter önskemål. Det som kanske är mest kännetecknande för kopplingen till vår tid är medvetenheten om att vi måste verka för en hållbar utveckling och att denna möbel har utformats kring det resonemanget. Sökandet efter en alternativ arbetsställning kan också ses som en produkt av vår tid då vi är väldigt medvetna om att de flesta sitter både fel och för mycket. Att möblerna dessutom kan ge orientaliska associationer skulle också kunna härledas till globalisering och ökad kännedom om andra delar av världen. Om inte annat så ligger det nära till hands att tro att den ökade rörligheten i världen hade ett finger med i spelet för att jag skulle komma i kontakt med meditation och därmed med den typ av sittande som inspirerade till möbeln.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

Genom sitt lite udda format och uttryck bildar Salabim lätt en banbrytande rumslighet när den placeras i en interiör. Möbeln blir lätt en annorlunda plats eftersom det krävs en liten ansträngning för att sätta sig bekvämt på klotet. Det skulle kunna vara lite av en ritual inför arbetet. Som att träda in i ett rum fast rummet skapas genom att användaren går ner i nivå och ändrar perspektivet på omgivningen och liksom vid meditation skärmar av sig en aning från det tillstånd man är mest van att befinna sig i.

De virkade tillbehören som visas i samband med resultatet är i första hand exempel. Att de finns där och att de är anpassningsbara enheter är klart. Däremot har jag inte ansett att det varit så hög prioritet på att visa många alternativ eller på att utveckla den delen mer. Jag har valt att visa en laptop- eller bokförvaring på ena kortsidan som ett exempel. Min tanke är annars att de borrade hålen genom skivan ska inbjuda till egna lösningar och idéer om tillbehör. Om det skulle vara aktuellt att producera möbeln skulle det naturligtvis vara intressant att definiera även det området men tills vidare vill jag lämna det öppet. Kanske är det till och med så att ritningar på tillbehör och en storskalig virknål skulle kunna följa med vid köpet för att individualisera och knyta band mellan möbel och brukare. Då skulle hantverkskunskapen också få större spridning i vår tid och kanske skulle möbelns emotionella värde höjas.

Att vi som art tycks vara motståndare till förändring är något som gör att Salabim kan vara svår att ta till sig för vissa individer. Vad det beror på att vi tenderar att omge oss med saker vi känner igen och varför vi tycks vara mindre benägna att ändra våra betenden finns det så klart en del forskning kring inom bl a beteendevetenskapliga och socialpsykologiska områden. Jag har ansett att det skulle innebära ett allt för stort avsteg från kärnan i detta projekt att gå in djupare på det men det finns med som ett lager i resultatet och det är faktorer som säkert påverkar mottagandet av en möbel som Salabim. De historiska studierna visade fler tecken på att utvecklingen av möbler i stort gått väldigt långsamt. Möbelstilarnas variationsrikedom har handlat mycket om yta och mindre om att ifrågasätta grundvalarna för det vi kallar möbler. Antika och medeltida möbler skiljer sig inte så mycket från i dag om man ser till dess gestalt och proportioner. Sittmöbler, sänggavlar och skåp från 1500-talets högborgerliga miljöer skulle i princip kunna förväxlas med produkter från tjugohundratalet om man ser till de grundläggande funktionerna och formerna.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

De mönster som Salabim ifrågasätter rör bland annat användandet. Måste möbler se ut på ett visst sätt eller kan vi tänka oss andra lösningar. Möbeln erbjuder ett annat sittande och ett annat perspektiv till omgivningen mot vad vi är vana vid och förvaringsmodulerna skiljer sig också från andra skrivbord och arbetsmöbler. Det andra ledet av mönster som ifrågasätts är allt som handlar om produktionen. Måste vi hålla oss till de vanliga materialen? Går det att använda mer miljövänliga alternativ och ändå skapa fungerande och intressanta möbler? Måste vi använda de vanliga ytbehandlingsmetoderna eller kan vi tänka oss att använda sånt som finns i vår närhet? Salabim besvarar inte nödvändigtvis frågorna utan ställer dom. Möbelns största uppgift i det här fallet är att uppmana till att tänka på ett lite anorlunda sätt och att ta några steg i taget för att hitta en mer hållbar riktning för utvecklandet av möbler. I Salabim är dessa frågor uttalade men inte på bekostnad av möbeln. Den är fortfarande funktionell och i högsta grad användbar, sedan är det upp till var och en att bedömma om man tycker om den eller inte.

3:3 REFLEKTION ÖVER PROCESSEN

Projektet i sin helhet var utvecklande på många sätt, både på ett personligt plan men också på flera områden som andra kan ha nytta av. Produkterna som utgör resultatet av detta projekt kan ses som en del för sig och det som kommuniceras som en annan. Jag anser att det senare har ett större värde i det fallet. På samma sätt innefattar projektets tidiga fas med utforskande av textila- och marina tekniker en mängd behållningar som kan följas upp i kommande arbeten medan de spår som den här gången utvecklats till möbler har sin berättelse.

De textila experimenten bjöd på många intressanta upptäckter och genererade mängder av idéer för andra projekt i framtiden. De tekniker och uttryck som presenteras i resultatet delar på uppmärksamheten vilket skulle kunna upplevas som något negativt för produkterna i sig. I stället för att lyfta fram ett av dessa starka karaktärsdrag valde jag att använda fler element från experimenten just för att låta produkterna förmedla de upptäckter som gjorts under processen och lyfta fram fler aspekter på frågor som jag anser är viktiga för dagens möbeldesign. På det individuella planet skulle det dessutom ge större behållning för den egna utvecklingen. Att ifrågasätta några av våra invanda mönster var något jag tog fasta på vid dessa beslut. Färg, material, ergonomi och form är områden som på olika sätt genererat infallsvinklar som jag inte velat bortse från vid färdigställandet av möblerna.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

Processen var en aning rörig i början och det tog tid innan det började ta form. Det är först i slutskedet som jag fått en klar bild av vad det egentligen har inneburit. Vad som går att konstatera är att den experimentella fasen och i viss mån även resten av arbetet genererade enormt många spår att arbeta vidare med. Det praktiska arbetet med att färdigställa fullskalemodellerna var också ett moment som drog ut på tiden då genombrotten med mina samarbetspartners kom sent i processen och besluten kring ytbehandlingen togs när det egentligen redan var för sent. Så här i efterhand är jag ändå väldigt glad över att jag tog mig den tiden då det tillförde en hel del för projektet och verkligen visade sig vara något jag vill utforska vidare.

Förberedelsen för examinationstillfället var det som fick ge efter för färdigställandet av möbelen och framför allt för infärgningsmomentet. Det ledde till en ganska vag presentation av resultatet och till att mycket om processen uteblev. Jag tror att denna rapport fyller i många av luckorna från det tillfället. Till den publika presentationen hade jag förberett en betydligt fylligare presentation som förhoppningsvis behandlade det som saknades tidigare.

I egenskap av mitt sista skolprojekt ville jag att detta skulle få experimentell karaktär och gärna väcka många frågor och kommentarer. Jag ville ta vara på möjligheten att göra en möbel som ifrågasätter normer och förhoppningsvis sticker ut lite från det vanliga. Det tycker jag att Salabim gör samtidigt som den balanserar inom ramarna för det som kan ses som normativt. Om vissa anser att det är postmodernism eller rent av kitsch har egentligen ingen betydelse annat än man kan vilja kategorisera saker för att förstå dom bättre. I vanlig ordning har det varit ett lärorikt projekt och behållningen för framtiden är stor. Jag är nöjd med projektet och jag tycker att det på många sätt sammanfattar min tid på HDK och summerar mycket av det jag lärt mig under de senaste fem åren i Göteborg.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

3:4 VIDAREUTVECKLING/FORTSATT ARBETE

Det finns mycket som går att utveckla med utgångspunkt från detta projekt. Det som är direkt sammankopplat med Salabim är att utveckla variationsmöjligheter och tillbehör för olika ändamål. En metod som också visat sig värdefull för utvecklingen av möbler att testa dem i verkliga miljöer. Antingen lever jag med någon av möblerna i mitt hem eller så placeras de i andra hem och utsätts för aktiva situationer som uppkommer i den miljön. Så småningom kan det utvärderas och först då går det att säga vilka styrkor och svagheter möblerna faktiskt har. Som möblerna ser ut i dag överväger jag också att tillverka höga ben för att se hur de fungerar i det utförandet.



En av de mest intressanta öppningarna att utforska vidare är kopplat till företaget Vänerply som bidragit med skivmaterial till projektet. Den Svanenmärkta Plywood som använts i Salabim är en blandning av två kvaliteter som varvats i olika blandning i de två borden. Skivorna finns i fler varianter för olika användningsområden. De finns i olika tjocklekar och med olika antal fanér per skiva. Det påverkar så klart både pris, kvalitet och i förlängningen även hållbarhetsaspekterna. Jag vill fortsätta att undersöka vilka möjligheter som finns med materialet och vilken hållfasthetsklass som är mest lämplig för att få stabilitet i denna typ av produkter. Vänerply inriktar sig helt på byggnadsmaterial och har inte alls anpassat materialet för detta ändamål. Då det är ett ekologiskt hållbart material som dessutom är betydligt billigare än kryssfanér för möbler vore det intressant att ta reda på hur långt det går att ta det som ett alternativt möbelmaterial.

3 RESULTAT & SLUTSATSER

Ytterligare ett spår som med stor sannolikhet kommer att följas upp är infärgningsproceduren med bland annat blåbär. Detta fick fart på visioner om växtfärgning av trä. En plan är att under året lära mig mer om växtfärgning för textil och sedan experimentera med det på trä.

Som nämndes tidigare i texten finns det också en möjlighet att vara med och slå rep vid repslagarmuseet i Älvängen. Eventuellt med experimentella inslag för någon av de andra idéer som fötts ur denna process. Utbudet hos Claessons Trätjära lockar också till att fortsätta med utvecklingen av virkteknik och marint hantverk.



KONTAKT

Mattias Larsson, Interior and Furniture Designer, MSA
+46 (0) 70-273 46 40
blarummet@gmail.com
www.mattiaslarsson.wordpress.com

KÄLLFÖRTECKNING

(De källor som texten inte refererar till är använt till de förberedande momenten med tekniker, analyser och historiska efterforskningar).

Tryckta källor

- Bengtsson, Staffan. (2010). *IKEA the book*, Arvinius Förlag AB. Stockholm. ISBN 978-91-85689-24-8
- Berglund, Erik. (1988). *Sittmöblers mått*, Stockholm: Möbelinstitutet.
- Brunnström, Lasse. (2004). *Svensk Industridesign - en 1900-talshistoria*, Prisma. Stockholm. ISBN 91-518-4387-0
- Budworth, Geoffrey. (2006). *Guide till knopar*, Replik in Sweden AB. ISBN1-40546-916-1
- Budworth, Geoffrey. (2008). *Den kompletta uppslagsboken för knopar & reparaten*, Nautiska Förlaget. Stockholm. ISBN 978-91-89564-59-6
- Fredlund, Jane. (1995). *Gamla möbler - Möbelstilar och inredning i Sverige 1700-1950*, Ica Bokförlag. Västerås. ISBN 91-534-1609-0
- Holmberg, Åke. (1987). *Vår världshistoria, från urtid till nutid*, Natur och Kultur. ISBN 91-27-01761-3
- Larsson, Lars. (1989). *Hur bonden blev möbelsnickare och hur Möbelsnickarna i de små röda stugorna utvecklades till vår tids moderna industrier*, Tibro Förenade Möbelfabriker AB. Tibro. ISBN 91-7970-812-9
- Lavery, Brian. (2004). *Ship - 5000 years of maritime adventure*, National Maritime Museum. London. ISBN 1-4053-0589-4
- Pawson, Des. (1999). *Boken om knopar*, B. Wahlströms Bokförlag AB. Stockholm. ISBN 91-32-43175-9
- (1978). *Möbelkonstens historia*, Bernces. Malmö. ISBN 91-500-03-52-6
- (1995). *Stora handarbetsboken*, Forum. Stockholm. ISBN91-37-10650-3
- (1991). *Svenska Möbler 1890-1990*, Signum. Lund. ISBN 91-87896-09-5

Övriga källor

- <http://ovolin.jetshop.se/> (2011-03-03)
- <http://www.vanerply.se/> (2011-04-20)
- <http://www.claessons.com/index.asp> (2011-05-20)
- <http://www.repslagarbanan.se/se/index.html> (2011-05-20)
- <http://www.ne.se> (2011-05-25)

Referenslitteratur

- Bertilsson, C. & Hellmark, M. (2008, årgång 99). *Grön design*, Stockholm: Naturskyddsföreningen ISBN 9155820085
 - Datschefski, Edwin. (2001). *The Total Beauty of Sustainable Products: Switzerland: Rotovision*. ISBN 2-88046-545-1
 - Fuad-Luke, Alastair. (2002). *The Eco-Design Handbook: London: Thames & Hudson*. ISBN 0-500-28343-5
- [Elektronisk resurs] E-bok:
Chapman, Jonathan. (2005). *ebrary, Inc. Emotionally durable design*. London: Earthscan. ISBN 1844071812
- Johansson, B. & Orrskog, L. (2002). *Att bygga ett hållbart samhälle*, Stockholm: Natur och kultur. ISBN 91-27-50545-6
 - Thorp, Anne. (2007). *The Designers Atlas of Sustainability*, Washington: Island Press. ISBN 13: 978 -1-59726-099-2

APPENDIX (Finns endast med i de interna versionerna av upphovsrättsliga orsaker.)

- Bilaga 1: Ritning
- Bilaga 2: Omvärldsanalys
- Bilaga 3: Moodboard
- Bilaga 4: Specifikation (*Konstruktionsplywood*)